

פרק שירה

אמר רבי, כל העוסק בפרק שירה בעולם הזה, זוכה ללמד וללמד, לשמר ולעשות ולקיים, ותלמודו מתקיים בידו, ונצול ממצור הרע, ומפגע רע, ומחבוט הקבר, ומדינה של גיהנום, ומחבלו של משיח, ומאריף גמים, וזוכה לימות המשיח, ולחיי העולם הבא:

תניא אמר רבי אליעזר, כל האומר שירה זו בעולם הזה, זוכה ואומר לעולם הבא, שנאמר אז ישיר משה, שר לא נאמר אלא ישיר אותו לעתיד לבוא:

תניא רבי אליעזר הגדול אומר, כל העוסק בפרק שירה זה בכל יום, מעיד אני עליו שהוא בן העולם הבא, ונצול מפגע רע, וממצור הרע, ומדין קשה, ומשטן, ומכל מיני משחית ומזיקין. גמור ככל לבבך ובכל נפשך לדעת דרכי ולשמור מצותי וחקי. נצור תורתו בלבבך ונגד עיניך תהיה וראתי. שמור פיך ולשונך מכל חטא ואשמה, ואני אהיה עמך בכל מקום שתלך, ואלמדך שכל ובינה מכל דבר. והוי יודע שכל מה שבא הקדוש ברוך הוא לא כראו כי אם לכבודו, שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי כראתי ויצרתי אף עשיתי.

אמרו חז"ל על דוד מלך ישראל, בשעה שפסע ספר תהלים וזכה דעתו עליו ואמר לפני הקדוש ברוך הוא, יש בריה שבראת בעולמך שאומרת שירות ותשבחות יותר ממני. באותה שעה נודמנה לו צפרדע אחת, ואמרה לו, דוד אל תזית דעתך עליך, שאני אומרת שירות ותשבחות יותר ממך. ולא עוד אלא כל שירה שאני אומרת ממשלת עליה שלשת אלפים משלים, שנאמר וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. ולא עוד אלא שאני עוסקת במצוה גדולה, וזו היא המצוה שאני עוסקת בה, יש בשפת הים מין אחד שאין פרנסתו כי אם מן המים, ובשעה שהוא רעב נוטלני ואוכלני. זו היא המצוה. לקיים מה שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים, כי גחלים אתה חותה על ראשו, ווי שלם לך. אל תקרי שלם לך אלא ישלימנו לך:

פרק ראשון

שמים אומרים: השמים, מספרים כבוד אל; ומעשה ידיו, מגיד תרקיב: (תהלים יט ב)

אריץ אומרת: ליהנה הארץ ומלואה; תבל, וישבי בה: (תהלים פרק כד א) ואומר: מכנף הארץ זמרת שמענו צבי לצדיק: (ישעיהו כד טז)

גז ערן אומר: עורי צפון ובואי תימן, הפיחי גני יזלו בשמי; יבא דודי לגנו, ויאכל פרי מגדיו: (שיר השירים ד טז)

גיהנם אומר: פי השביע נפש שקקה; ונפש רעבה מלא טוב: (תהלים קז ט)

מדבר אומר: יששום מדבר וציה; ותגל ערבה ותפרח פחבצלת: (ישעיהו לה א)

שדות אומרים: יהנה, בחכמה יסד ארץ; כונן שמים, בתבונה: (משלי ג ט)

מים אומרים: לקול תתו המון מים בשמים, ויעל נשאים מקצה ארץ (ירמיה נא טז)

ימים אומרים: מקלות מים רבים, אדירים משברי ים; אדיר במרום יהנה: (תהלים צג ד)

נהרות אומרים: נהרות ימתאו קף; יחד, הרים ירגנו: (תהלים צח ח)

מעיינות אומרים: ושרים כחללים כל מעיני בך: (תהלים פז ז)

פרק שני

יום אומר: יום ליום בביע אמר; ויללה ללילה, יתנה דעת: (תהלים יט א)

לילה אומר: להגיד בכקר חסדך; ואמונתך, בלילות: (תהלים צב א)

שמש אומר: שמש ירח עמד זבלה; לאור חצריך יחלכו, לנגה פרק חניתך: (חבקוק ג יא)

ירח אומרת: עשה ירח למועדים; שמש, ידע מבואו: (תהלים קד יט)

כוכבים אומרים: אתה הוא יהנה לבדך, אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם, הארץ וכל אשר עליה תמים וכל אשר בהם, ואתה מתיה את כלם; וצבא השמים לך משתחוים: (נחמיה ט ו)

עבים אומרים: ישת חשך סתרו, סביבותי ספתו; השכת מים, עבי שחקים: (תהלים יח יב)

ענני כבוד אומרים: אף ברי יטריח עב; פייץ, ענן אורו: (איוב לו יא)

רוח אומר: אמר לצפון תני, ולתימן אל תכלאי; הביאי בני מרחוק, ובגותי מקצה הארץ: (ישעיה מג ו)

ברקים אומרים: ברקים למטר עשה; מוצא רוח מאוצרותי: (תהלים קלה ז)

טל אומר: אהיה כטל לישראל, יפרח כשושנה; ויך שרשיו בלבנון: (הושע יד ו)

גשמים אומרים: גשם נדבות תניף אלהים; נחלתך ונלאה, אתה כוננתה: (תהלים סח י)

פרק שלישי

אילנות שבשדה אומרים: אז ירגנו עצי היער; מלפני יהנה, כי בא לשפוט את הארץ: (דברי הימים א טז לג)

גפן אומרת: פה אמר יהנה, כפאשר ימצא התיירוש באשכול, ואמר אל תשחיתוהו, כי ברכה בו; כן אעשה למען עבדי, לבלתי השחית הכל: (ישעיה סח ח)

תאנה אומרת: נצר תאנה יאכל פריה: (משלי כז יח)

רמון אומר: כפלח הרמון רכתך, מבעד לצמתך: (שיר השירים ד ג)

תמר אומר: צדיק פתמר יפרח; כארו בלבנון ישגה: (תהלים צב א)

תפוח אומר: כתפוח בעצי היער, כן דודי בין הבנים; בצלו חמדתי וישבתי, ופריו מתוק לחכי: (שיר השירים ב ג)

שבלת חטים אומרת: שיר המעלות; ממעמקים קראתיך יהנה: (תהלים קל א)

שבלת שעורים אומרת: תפלה לעני כי יעטף; ולפני יהנה, ישפך שיוחו: (תהלים קב א)

שאר השבולים אומרים: לבשו כרים הצאן, ועמקים יעטפו כר; יתרועעו, אף ישירו: (תהלים סה ד)

ירקות שבשדה אומרים: תלמיה רנה נחת גודוניה; ברכבים תמנגנה, צמחה תברך: (תהלים סה יא)

דשאים אומרים: יהי כבוד יהנה לעולם; ישמח יהנה במעשיו: (תהלים קד לא)

פרק רביעי

תרנגול אומר: בשעה שבא הקדוש ברוך הוא אצל הצדיקים בגן עדן, זולפים כל אילני גן עדן בשמים, ומרגנים ומשבחים, ואז גם הוא מתעורר ומשבח:

בקול ראשון אומר: שאו שיערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם, ויבוא מלך הכבוד: מי זה מלך הכבוד יהנה עזו וגבור יהנה גבור מלחמה: (תהלים כד ז-ח)

בקול שני אומר: שאו שיערים ראשיכם, וישאו פתחי עולם, ויבוא מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד יהנה צבאות, הוא מלך הכבוד סלה: (תהלים כד ט-י)

בקול שלישי אומר: עמדו צדיקים ועסקו בתורה, כדי שיהיה שוכרם כפול לעולם הבא:

בקול רביעי אומר: לישועתך קויתי יהנה: (בראשית מט יח)

בקול חמישי אומר: עד מתי עצל תשכב, מתי תקום משנתך: (משלי ו ט)

בקול שישי אומר: אל תאהב שנה פן תורש; פקח עיניך שבע לחם: (משלי כ יג)

בקול שביעי אומר: עת לעשות ליהנה; הפרו, תורתך: (תהלים קיט קכו)

תרנגלת אומרת: נתן לחם לכל בשר; כי לעולם חסדו: (תהלים קלו כה)

יונה אומרת: פסוס עגור פן אצפצף, אהגה פיונה; דלו עיני למרום, אדני עשקה לי ערבני: (ישעיה לח ד)

אומרת יונה לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, יהיו מזונותי מרורים כזית בדרך, ואל יהיו מתוקים כדבש, על ידי בשר ודם:

נשר אומר: ואתה יהוה אלהים צבאות אלהי ישראל, הקיצה, לפקד כל הגוים; אל תחן כל בגדי און סלה: (תהלים נט ו)

עגור אומר: הודו ליהוה בכבוד; בנבל עשור, וזמרו לו: (תהלים לג ב)

צפור אומר: גם צפור מצאה בית, ודרור קן לה אשר שטה אפרחיה, את מזבחותיה יהוה צבאות מלפי ואלהי: (תהלים פד ד)

סנונית אומרת: למען וזמרה כבוד ולא ידם; יהוה אלהי, לעולם אודך: (תהלים לג יג)

טפית אומרת: עזרי מעם יהוה; עשה, שמים וארץ: (תהלים קכא ב)

ציח אומרת: אור ורע לצדיק, ולישרי לב שמחה: (תהלים צז א)

רצפי אומר: נחמו נחמו עמי; יאמר אלהיכם: (ישעיה מ א)

חסידה אומרת: דברו על לב ירושלים וקראו אליה, כי מלאה צבאה, כי נרצה עונה; כי לקחה מיד יהוה, כפלים בכל חטאתיה: (ישעיה מ ב)

עורב אומר: מי יכין לערב, צידו כי ילדו (ילדיו) אל אל ישועו: (איוב לח מא)

זרזיר אומר: ונדע בגוים ורעם, וצאצאיהם בתוך העמים; כל ראיהם פירוסם, כי הם ורע ברך יהוה: (ישעיה סא ט)

אזו שבבית אומרת: הודו ליהוה קראו בשמו; הודיעו כעמים, עלילותיה; שירו לו וזמרו לו; שיהו, בכל נפלאותיו: (תהלים קה א-ב)

אזו הבר המשוטטת במדבר. בשואה את ישראל עוסקים בתורה אומרת: קול קורא במדבר, פנו דרך יי, ישרו בערבה מסלה לאלהינו: (ישעיה מ ג) ועל מציאות מזונותיה במדבר אומרת: ארור הגבר אשר יבטח באדם, ברוך הגבר אשר יבטח ביי ויהיה יי מבטחו: (ירמיה יז ה-ז)

פרוזניות אומרים: בטחו ביהוה עדי עד; כי ביה יהוה, צור עולמים: (ישעיה כו ד)

רחמה אומרת: אשרקה להם ואקבצם פי פדיתים; ורבו כמו רבו: (זכריה יח)

צפרת ברמים אומרת: אשא עיני אל ההרים; מאין, יבא עזרי: (תהלים קכא א)

חסיל אומר: יהוה אלהי אתה, ארוממך אוה שמך, כי עשית פלא; עצות מרחוק אמנה אמן: (ישעיה כה א)

שממית אומרת: הללוהו בצלצלי שמע; הללוהו, בצלצלי תרועה: (תהלים פרק קה ג)

זבוב אומר: בשעה שאין ישראל עוסקים בתורה, קול אמר קרא, ואמר מה אקרא; כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה; בשר חציר נבל ציץ, ודבר אלהינו יקום לעולם: (ישעיה פרק מ ו-ח); בורא נוב שפתים; שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יהוה ורפאתיו: (ישעיה פרק נז יט)

תנינים אומרים: הללו את יהוה מן הארץ; תנינים, וכל תהמות: (תהלים פרק קמח ז)

לוייתן אומר: הודו ליהוה פי טוב; כי לעולם חסדו: (תהלים פרק קלו א)

דגים אומרים: קול יהוה, על המים אל תכבוד הרעים; יהוה, על מים רבים: (תהלים פרק כט ג)

צפרדע אומרת: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

פרק חמישי

בהמה דקה שהורה אומרת: מי כמכה באלם יהוה, מי כמכה נאדר בקדש; נורא תהלת עשה פלא: (שמות פרק טו יא)

בהמה גסה שהורה אומרת: הרנינו לאלהים עוננו; הריעו, לאלהי יעקב: (תהלים פרק פא ב)

בהמה דקה טמאה אומרת: היטיבה יהוה לטובים; ולישרים, בלבבותם: (תהלים פרק קכה ד)

בהמה גסה טמאה אומרת: יגיע כפייך כי תאכל, אשריך וטוב לך: (תהלים פרק קכב ב)

גמל אומר: יהוה ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו, ישאג ישאג על נהוה: (ירמיה פרק כה ל)

סוס אומר: הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם, כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יהוה אלהינו; עד, שיתגבנו: (תהלים פרק קכג ב)

פגור אומר: יודוך יהוה כל מלכי ארץ; כי שמעו, אמרי פיך: (תהלים פרק קלח ד)

חמור אומר: לך יהוה הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, פי כל בשמים ובארץ; לך יהוה הממלכה, והמתנשא לכל לראש: (דברי הימים א, כט יא)

שור אומר: אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהוה, ויאמרו לאמר; אשריה ליהוה פי גאה גאה, סוס ורכבו רמה ביים: (שמות פרק טו א)

חיות השדה אומרים: ברוך הטוב והמטיב:

צבי אומר: ואני אשר עזך וארגון לבקר, חסדך פי היית משגב לי; ומנוס, ביום צר לי: (תהלים פרק נט יז)

פיל אומר: מה גדלו מעשיך יהוה; מאד, עמקו מחשבתך: (תהלים פרק צב ו)

אריה אומר: יהוה כגבור יצא, כאיש מלחמות יעיר קנאה; ורע אף יצריח, על איביו ותגבר: (ישעיה פרק מב ג)

דב אומר: ישאו מדבר ועריו, תצרים תשב קדר; ורנו ישבי סלע, מראש הרים יצוהו; ושימו ליהוה כבוד; ותהלתו באיים יגידו: (ישעיה פרק מב יא יב)

זאב אומר: על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה, אשר יאמר כי הוא זה, עד האלהים, לבא דבר שניהם; אשר ירשיען אלהים, ישלם שנים לרעהו: (שמות פרק כב ח)

שוועל אומר: הוי בנה ביתו פלא צדק, ועליותיו בלא משפט; ברעהו יעבד חנם, ופעלו לא יתן לו: (ירמיה פרק כב יג)

זרזיר אומר: רננו צדיקים ביהוה; לישרים, נאווה תהלה: (תהלים פרק לג א)

חתול אומר: ארדוף אויבי ואשיגם, ולא אשוב עד פלותם: (תהלים יח לח)

פרק שישי

שרצים אומרים: ישמח ישראל בעשיו; בני ציון, יגילו במלכום: (תהלים פרק קמט ב)

אלים שבשרצים אומרים: אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים; סביב, לשלחנך: (תהלים פרק קכח ג)

נחש אומר: סומך יהוה לכל הנפלים; וזוקף, לכל הכפופים: (תהלים פרק קמח יד)

עקרב אומר: טוב יהוה לכל; ורחמי, על כל מעשיו: (תהלים פרק קמח ט)

שבלול אומר: כמו שבלול תמס יהלך; נפל אשת, בל חזו שמש: (תהלים פרק נח ט)

נמלה אומרת: לך אל נמלה עצל; ראה דרכיה וחקם: (משלי פרק ו ו)

עקב אומר: ואתה צדיק, על כל הבא עלי; פי אמת עשית ואני הרשעתי: (נחמיה פרק ט לג)

חלדה אומרת: כל הנשמה תהלל יי, הללויה: (תהלים קנ ו)

כלבים אומרים: באו נשתחוה ונכרעה; נברכה, לפני יהוה עשנו: (תהלים פרק צה ו)

אח"כ יאמר אלו הפסוקים

רבי ישעיה תלמידו של רבי תנינא בן דוסא התענה חמש ושמונים תעניות, אמר כלבים שכתוב בהם והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה יזכו לומר שירה. וענה לו מלאך מן השמים, ואמר לו ישעיה עד מתי אתה מתענה על זה הדבר, שבועה היא מלפני המקום ברוך הוא מיום שגלה סודו לחבוקק הנביא לא גלה דבר זה לשום בריה בעולם, אלא בשביל שתלמידו של אדם גדול אתה, שלחוני מן השמים לזדקק אליך, ואמרו כלבים קתיב בהם ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצאתם, שפוקתבין בהם תפלין ומזוזות וספר תורה, על כן זכו לומר שירה. ומה ששאלת חזור לאחוריק ואל תוסיף בדבר הזה עוד, כמו שכתוב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו; ברוך יי לעולם אמן ואמן. ברוך יי מציון שוכן ירושלים הללויה. ברוך יי אלהים אלהי ישראל עושה נפלאות לבדו. וברוך יי כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן: